

Czytanie zmierzające do interpretacji i czytanie nieukierunkowane na nią są więc dwoma różnymi modelami czytania, wyodrębnionymi ze względu na funkcje, którym lektura literacka może służyć³¹. Interpretacja nie jest ani najpowszechniejszą praktyką czytania, ani tym bardziej jedynym celem poza-profesjonalnego grona czytelników. Modelowa interpretacja to wynik czytania wielokrotnego, wydłużonego w czasie i suplementowanego lekturą innych tekstów, włączanych w siatkę znaczeń poszukiwanych lub wytwarzanych (w zależności od presuponowanej koncepcji semantyki tekstu³²): to jeden z kilku stylów czytania. Interpretacja jest więc efektem czytania rozciągniętego zarówno horyzontalnie, jak i wertykalnie. Zróżnicowanie stylów lekturowych poświadczają badania psychologiczne nad odbiorem literatury; zwłaszcza wieloletni projekt prowadzony na uniwersytecie w Albercie (w Kanadzie) przez Davida Mialla i Dona Kuikena³³. Wykazali oni, że konkurencyjne wobec interpretowania może być: czytelnicze zaangażowanie w świat fikcyjny, odczucie jego zmysłowych jakości, impuls do wartościowania, czytanie dla uzyskania informacji, dla poznania fabuły, dla efektu współodczuwania z postaciami, dla autorefleksji, dla wartkiej, wciągającej akcji czy w celu ucieczki od rzeczywistości³⁴. Taksonomii i typologii stylów odbiorczych istnieje zresztą co najmniej kilka, sposób ich badania zaproponowany przez kanadyjski zespół okazał jednak się najbardziej efektywny i najłatwiejszy w adaptacji w różnych kręgach językowych. Styl czytelniczy należy rozumieć jako indywidualną intencjonalność czytelniczą i preferowany typ aktywności umysłowej ukierunkowujący rozumienie tekstów literackich, a więc i sterujący końcową interpretacją tekstu. W dużej mierze pozostaje on niezależny od gatunku literackiego, a łączy się z ogólniejszymi zdolnościami poznawczymi czytelnika i – co ciekawe – może mieć związek z jego kompetencjami społecznymi. Istnieją przesłanki wskazujące na to, że czytelnicy preferujący fikcję literacką dysponują zwiększoną zdolnością do współodczuwania, a więc wykazują się większą inteligencją społeczną niż czytelnicy preferujący teksty niefikcyjne³⁵. W takim ujęciu dał się wyodrębnić empirycznie także styl czytelniczy skoncentrowany na zagadnieniach języka artystycznego, gatunku, kontekstu

³¹ Zob. S. D u n c a n, *Reading Circles, Novel and Adult Reading Development*, Bloomsbury, London–New York 2012.

³² Por. N y c z, *Literatura: literary lektura*, s. 291-304.

³³ Zob. D. M i a l l, D. K u i k e n, *Reader Response: Empirical Research on Literary Reading*, <http://www.ualberta.ca/~dmiall/reading/>.

³⁴ Zob. c i ż, *On the Necessity of Empirical Studies of Literary Reading*, „Frame: Utrecht Journal of Literary Theory” 14(2000) nr 2-3, s. 43-59.

³⁵ Zob. F. H a k e m u l d e r, *The Moral Laboratory: Experiments Examining the Effects of Reading Literature on Social Perception and Moral Self-Concept*, Benjamins, Amsterdam 2000; R. M a r, K. O a t l e y, *The Function of Fiction is the Abstraction and Simulation of Social Experience*, „Perspectives on Psychological Science” 3(2008) nr 3, s. 173-192.

literackiego. Czytanie dla interpretacji jest więc nie tylko aktem samoświadomego wdrożenia pewnych wyuczonych czy ustanowionych procedur, ale stanowi również dla pewnej grupy czytelników dominującą, obserwowaną w ich bieżącej lekturze intencjonalność.